

Remissvar
A2024/00424
Arbetsmarknadsdepartementet

Stockholm 11 juni 2024

Remissvar: Arbetslivskriminalitet Myndighetssamverkan, en gemensam tipsfunktion, lärdomar från Belgien och gränsöverskridande arbete SOU 2024:14

Akademikerförbundet SSR har genom Saco getts möjlighet att yttra sig över rubricerat betänkande.

Sammanfattning av betänkandet

Utredningen är Delegationen mot arbetslivskriminalitets tredje delbetänkande, sedan den tillsattes 2021. Utredningen föreslår att fler myndigheter ska få inskrivet i sin instruktion att samverka mot arbetslivskriminalitet och att det ska ställas större krav på Arbetsmiljöverket, som samordnande myndighet, när det gäller strategisk styrning och stöd. Utredningen föreslår också att starta en gemensam webbaserad tipsfunktion. Avslutningsvis presenteras lärdomar från Belgiens arbete mot arbetskraftsexploatering.

Akademikerförbundet SSR:s kommentarer:

Akademikerförbundet SSR har valt att svara på remissen utifrån att förbundet är en aktiv medlem i Fackligt center för papperslösa. Centret besökte Belgien i april och träffade bland annat en arbetslivsåklagare och Progressive Lawyers Network som företrätt många offer för arbetslivsexploatering. Som en del av fackföreningsrörelsen är arbetslivskriminalitet en viktig fråga för förbundet då den underminerar värden i våra kollektivavtal, skapar farliga arbetsplatser och minskar skatteintäkter.

Myndighetssamverkan

Akademikerförbundet SSR välkomnar förslagen om att samverkande myndigheter ska bli fler och få en tydligare styrning. Det är tydligt i betänkandet att det arbetet som gjorts hittills, är långt ifrån tillräckligt. Det är bra att även Skatteverket och Arbetsmiljöverket föreslås få möjlighet att agera när de upptäcker eller misstänker människohandel och människoexploatering. Förbundet vill dock betona att det inte räcker att fler myndigheter går på fler möten. Det krävs fler inspektioner, fler utredningar och fler åtal för att bekämpa arbetslivskriminaliteten. Det behövs också ytterligare förändringar i lagstiftningen. Sverige borde följa Belgiens exempel och ta bort beviskravet på att något otillbörligt medel så som tvång eller vilseledande har använts, när det gäller människohandel och människoexploatering. Människor är oftast villiga

Akademikerförbundet SSR
Box 128 00, 112 96 Stockholm
08-617 44 00
kansli@akademssr.se
www.akademssr.se

SSR Direkt
Frågor om anställning och arbetsliv
08-617 44 71
ssrdirekt@akademssr.se

Medlemservice
Frågor om medlemskap och avgifter
08-617 44 70
medlem@akademssr.se

att komma hit för att arbeta i olika branscher. De blir hitlockade med att de först ska betala av sin skuld men sen kommer de att kunna få en bra lön. Även om exploaterade arbetstagare förstår att deras arbetsförhållanden inte är acceptabla, så är arbetet förutsättningen för att kunna få ut lönen de blivit lovade.

Akademikerförbundet SSR välkomnar förslaget att samrådet med arbetsmarknadens parter behöver fördjupas och utökas till fler branscher. Det är bra att delegationen föreslår att Arbetsmiljöverket på eget initiativ ska få lämna ut uppgifter till parterna som kan ha betydelse för vår verksamhet tex arbetstidsreglering. Det kommer underlätta för fackförbund att agera mot arbetsgivare som bryter mot ingångna kollektivavtal. Parterna behöver också involveras i informationsinsatserna till utsatta arbetstagare. Det tror Akademikerförbundet SSR kan bidra till att fler utsatta arbetstagare får information om sina rättigheter. En fråga som parterna i Belgien driver, är att alla som får arbetstillstånd ska få lättillgänglig information om sina rättigheter på arbetsmarknaden. Det är en grupp som relativt lätt borde kunna nås av informationsinsatserna.

En myndighetsgemensam tipsportal

Akademikerförbundet SSR är positivt till införandet av en myndighetsgemensam tipsportal. Vi välkomnar möjligheten till en särskild mall för bland annat arbetsmarknadens parter utifrån vår särställning. Förbundet är dock tveksamt till att programmet alltid ska föreslå att Polismyndigheten ska ta del av tipset eftersom det kan avskräcka tipsaren, särskilt om tipsaren själv är en utsatt arbetstagare. Det är viktigt att det är möjligt att ta del av portalen på olika språk och att tipslämnaren kan vara anonym.

Lärdomar från Belgien

Akademikerförbundet SSR anser att det är bra och relevant att Delegationen mot arbetslivskriminalitet inspirerats av Belgiens arbete mot detsamma. Förbundet håller med om att stöd och skydd till utsatta arbetstagare behöver förbättras. Vi tror dock att det behövs mer än betänkandets förslag för att öka antalet fällande domar mot kriminella arbetsgivare. En avgörande möjlighet, enligt den belgiska arbetslivsåklagaren Filiep de Ketelaere, är åklagarnas möjlighet att konfiskera företaget och ägarnas tillgångar när en utredning om arbetslivskriminalitet startar. Kompetensen att räkna fram hur mycket arbetsgivaren tjänat på det kriminella upplägget och sen konfiskera tillgångar för motsvarande värde, försvårar för ägaren att tömma företaget på tillgångar. Det konfiskerade värdet är oftast mångdubbelt högre än de böter som domstolen dömer ut vid en fällande dom. Tillgångarna används sedan till att betala ut skadestånd till offren, eller vid dödsfall, till deras familjer. Utredningen nämner möjligheten för utsatta arbetstagare att få permanenta uppehållstillstånd om de medverkar i utredningar som leder till åtal, som en framgångsfaktor. En annan framgångsfaktor är straffriheten för brott som begåtts inom ramen för arbetskraftsexploateringen som garanteras den som medverkar i utredningen. Detta är, som betänkandet beskriver, något som Sverige borde följa enligt artikel 26 i Europarådets konvention om bekämpandet av människohandel och något som Sverige också fått kritik av Europarådets expertgrupp GRETA för att man inte infört.

Avslutningsvis vill Akademikerförbundet SSR betona att de människor som exploateras på arbetsmarknaden är brottsoffer och att de ska erbjudas stöd utifrån detta – inte ses som kriminella. Vad vi förstår, är det fortfarande vanligt förekommande att Migrationsverket utvisar de personer utan tillstånd som upptäcks vid inspektioner. De borde istället erbjudas möjlighet att medverka i utredningen och få permanent uppehållstillstånd precis som i Belgien.

Heike Erkers
Förbundsordförande

Josefine Johansson
Internationell sekreterare